

Список використаних джерел

1. Андрусенко Н. В. Дистанційне навчання в Україні. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія*: матеріали міжвузівського вебінару. Вінниця, 31.03.2017 р. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 7–10.
2. Проблеми впровадження дистанційної освіти в Україні. URL: <http://edu.minfin.gov.ua/LearningProcess/RemoteEducation/Pages/Проблеми-впровадження-дистанційної-освіти-в-Україні.aspx> (дата звернення: 01.06.2021).

*Вощенко В. Ю., канд. філос. наук, доц.,
Денисовець І. В., канд. філол. наук, доц.,
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка», м. Полтава*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ НА ЕЛЕКТРОННИХ НОСІЯХ

Для запровадження електронного документообігу (ЕДО) перед органами влади, передусім, постало завдання щодо створення нормативно-правової бази, яка має забезпечити його функціонування шляхом належної організації відповідних процесів та дотримання вимог до оформлення документів, уніфікації систем організаційно-розпорядчої документації, розроблення єдиної державної системи діловодства та документаційного забезпечення різних сфер діяльності.

З цією метою були прийняті два базові закони України: «Про електронний цифровий підпис» [1] та «Про електронні документи та електронний документообіг» [2]. Водночас потрібно зауважити, що положення першого з цих нормативно-правових актів відповідають вимогам Директиви 1999/93/ЕС Європейського Парламенту та Ради Європи від 13 грудня 1999 року «Про систему електронних підписів, що застосовується в межах Співтовариства» [3].

Відповідно до чинного законодавства система електронного документообігу (СЕДО) органу влади повинна відповідати вимогам нормативно-правових актів у сфері захисту інформації. Зокрема, це стосується положень Закону України «Про захист інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах» [4] та Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах» [5]. Створення архівів електронних документів, подання їх до архівних установ України та зберігання в цих установах здійснюється в порядку, визначеному законодавством. Зокрема, наказом Державного комітету архівів України було затверджено «Порядок зберігання електронних документів в архівних установах» [6].

Переведення документів з фондів бібліотек, установ та організацій в електронний формат, їхнє оцифрування викликає активну протидію більшості власників авторських прав. Найвідомішими прикладами є численні судові позови проти корпорації Google через проєкт з оцифрування книг Google Books, у рамках якого з 2004 р. Google оцифровує книжки в співпраці з понад 40 національними та університетськими бібліотеками світу та 30 тисячами видавництв [7]. На пострадянському просторі невдоволення власників авторських прав викликала відома приватна електронна бібліотека Максима Мошкова (формується з 1994 р.) – Lib.ru. Між тим, завдяки оцифруванню бібліотеками книг, передусім цінних і рідкісних, у широкий науковий обіг потрапляють документи, до яких

раніше мали доступ лише одиниці, що, безумовно, сприяє розвитку наукових досліджень, поширенню знань в суспільстві.

Внесення дозволів на відтворення літературних та художніх творів для суспільно значущих організацій (бібліотек, архівів, музеїв тощо) в національні законодавчі акти опосередковано регламентує п. 2 ст. 9 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, в якому зазначено, що такі обмеження авторського права повинні одночасно відповідати трьом критеріям: 1) належати до обумовлених спеціальних випадків; 2) не завдавати шкоди нормальному використанню документа; 3) не зачіпати будь-яким необґрунтованим способом законні інтереси автора [8].

У вітчизняному бібліотекознавстві особливості законодавчого підґрунтя та принципи формування фонду електронних документів на національному рівні досліджувала А. Соляник, вважаючи Національну електронну бібліотеку сукупністю розподілених гетерогенних колекцій онлайнних та офлайнних документів, що поєднуються в єдину систему безвідносно до їхнього фізичного місцезнаходження та юридичної належності завдяки єдиній ідеології структуризації й дистанційного доступу [9].

І. Давидова аналізує правове регулювання діяльності електронної бібліотеки як різнорідного та просторово розподіленого середовища. На думку дослідниці, регулювання повинне здійснюватися на кількох рівнях: 1) правового регулювання діяльності електронної бібліотеки як соціального інституту; 2) правового регулювання процесів створення електронних продуктів та послуг; 3) забезпечення прав громадян на інтелектуальну власність, а також прав користувачів електронних продуктів та послуг [10]. Тобто, електронна бібліотека розуміється тут і як середовище з певними ознаками, і як соціальний інститут.

Питання експертизи цінності документації, розвитку її методологічного, організаційного та нормативного забезпечення, з урахуванням особливостей документів в електронній формі, на сьогодні привертають увагу широкого кола архівознавців у світі, зокрема й українських, що підтверджується значною кількістю наукових публікацій з цього питання, зокрема таких авторів, як Л. Афанасьєва, Т. Іствуд, І. Матяш, І. Савченко, І. Студенніков. Окрему увагу оновленням у нормативному забезпеченні експертизи цінності документації приділено в дослідженнях К. Селівестрової.

Отже, процеси оцифровування документів та здійснення електронного документообігу в організаціях та установах має належне нормативно-правове підґрунтя, проте, водночас залишаються не вирішеними проблеми щодо правил оцифровування документів та їхньої цінності при збереженні в електронній формі.

Список використаних джерел

1. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 р. № 852-IV: URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV: URL: <http://www.rada.gov.ua>
3. Директива 1999/93/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 1999 р. «Про систему електронних підписів, що застосовується в межах Співтовариства» (DIRECTIVE 1999/93/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 December 1999 on a Community framework for electronic signatures, Офіційний журнал L 013, 19/01/2000 р. 0012 – 0020: URL: <http://uazakon.com/document/spart50/inx50337.htm>
4. Про захист інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05 липня 1994 р. № 80/94-ВР. URL: <http://www.rada.gov.ua>
5. Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 р. № 373. URL: <http://www.rada.gov.ua>

6. Про затвердження Порядку зберігання електронних документів в архівних установах: Наказ Державного комітету архівів України від 25 квітня 2005 р. № 49. URL: <http://www.rada.gov.ua>

7. Google виграв справу у американських письменників. URL: <http://www.osvita.org.ua/news/74585.html>

8. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький Акт від 24 липня 1971 р., змінений 02 жовтня 1979 р.: чинна в Україні з 25.10.1995. *Законодавство України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051

9. Соляник А. А. Корпоративна взаємодія як основа реалізації функцій Національної електронної бібліотеки. *Короленківські читання 2012. Взаємодія та партнерство бібліотек у регіональному інформаційному просторі*: матер. XV Всеукр. наук.-прак. конф., Харків, 11 жовт. 2012 р. Харків: [б. в.], 2013. С. 11–18.

10. Давидова І. О. Електронні бібліотеки: правові засади функціонування в Україні / Імперативи розвитку електронних бібліотек: pro et contra = Imperatives of the Electronic Libraries Development: pro et contra: матеріали міжнар. веб-конф. (м. Харків, 27 берез. 2014 р.). Електрон. текстові дані. Харків, 2014. URL: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/method_mg/mfiles/201410_method/imperatives.pdf

**Hula R. V. Doctor of Historical Sciences (Dr. Hab. in Histori),
Professor, Professor of Department of Philosophy,
I. Kozhedub Kharkiv National Air Force University
(Kharkiv, Ukraine)**

THE STRATEGY «MANAGED CHAOS» IN THE MILITARY THEORY OF THE POST-MODERN AGE: INFORMATIONAL COMPONENT

The urgency of the topic is determined by the nature of the dramatic changes in the development of military theory and practice of the postmodern age. Complex use of hybrid, network-centric, pre-emptive types of wars has made adjustments to the principles of using troops in modern warfare. Modern war is based on a postmodern paradigm. It includes the main new probable objects - code, matrix, chaos, and virus. Formation of political chaos in the country and state, change in the collective and individual consciousness of human and society are the main goals of the wars of the postmodern age. The postmodern paradigm forms new concepts of war – hybrid, informational, network-centric, proxy, distant and «strategic communications» [1].

From the Kremlin's perspective, hybrid warfare is a tactical application of the chaos strategy. It is full spectrum warfare that deploys a blend of conventional and nonconventional means aimed at affecting on the ground changes in target while seeking to avoid direct military confrontation with Western states. Hybrid warfare is employed in a tailored way to sow chaos in target countries. Such efforts generally include irregular warfare, active measures, and special operations. Unable to compete in direct confrontation, the Kremlin's use of hybrid warfare is a means to compensate for its weaknesses vis-à-vis the United States and NATO [2].

But hybrid war is not static. Over time, Russia's views on the conduct and efficacy of its chaos strategy with the West has evolved based on experience, development of new tools, and assessment of the Western response. From the West's point of view, it is paramount to assess the evolution of Russia's hybrid warfare tactics to better understand likely developments in multi-vector warfare against Western interests, international institutions, and frontline states [2].

Need to assess, understand, and respond to the evolution of Russia's vision of the chaos strategy through critical examples of Russia's use of hybrid warfare.